

voorjaarsconcert – 3 april 2004

LAAT BARABBAS VRIJ

Alkmaars Cantate Koor | *Capilla del Palacio*

Adrián Rodríguez Van der Spoel

PROGRAMMA

DEEL I

CAPILLA DEL PALACIO

Kyrie eleison, qui passurus

ANÓNIMAS

Kyrie, qui expansis

JUAN DE ANCHIETA

A, la mia gran pena forte

ANÓNIMAS

O Crux Ave, spes unica

JUAN DE ANCHIETA

In Passionem Domini

JUAN DE ANCHIETA

DEEL II

ALKMAARS CANTATE KOOR

En Ávila, mis ojos

ANÓNIMAS

Rogad, vos Virgen

LOPE DE BAENA

Verleib uns Frieden

HEINRICH SCHÜTZ

Johannes Passion

HEINRICH SCHÜTZ

Muzikale leiding	Adrián Rodríguez Van der Spoel
Solisten	Johannes Passion
Evangelist	Bram Verheijen
Jesus	Paul Dros
Die Magd	Indra Kneepkens
Petrus/Pilatus	Adrián Rodríguez Van der Spoel
Der Knecht	Enrique López

Adrián Rodríguez Van der Spoel

ADRIÁN RODRÍGUEZ VAN DER SPOEL, geboren in Argentinië, is gespecialiseerd in muziek uit de koloniale periode in Latijns-Amerika en Spanje.

Hij heeft aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam koördirectie en compositie gestudeerd. In 1998 haalde hij zijn diploma Uitvoerend Musicus voor koördirectie en in 1997 voor compositie. Als gitarist, zanger en slagwerker is hij autodidact.

Hij is medeoprichter van Ensemble Antequera, dat voornamelijk middeleeuwse Spaanse muziek uitvoert en van Ecco la Primavera uit Noorwegen. Tegenwoordig werkt hij samen met luitspeler Mike Fentross, met La Sfera Armoniosa, en met het ensemble L'Arpeggiata uit Parijs. Hij heeft deelgenomen aan de belangrijkste festivals voor oude muziek, en heeft tientallen opnames gemaakt. Regelmatig geeft hij lezingen en cursussen in Argentinië en hij is een gezien gastdirigent bij

oude-muziekensembles en bij het Bach Festival in Rosario. Als vaste gastdocent is hij verbonden aan het Brabants Conservatorium bij de afdeling Zang Oude muziek van Dr. Rebbeca Stewart. Hij is oprichter van Música Temprana en Capilla del Palacio, en dirigent van Capella Groningen, het Leeuwarder Kamerkoor en natuurlijk het Alkmaars Cantate Koor. ❧

Laat Barabbas vrij

Johannes-Passion
HEINRICH SCHÜTZ

In Passione Domini
JUAN DE ANCHIETA

Het is de ironie van de geschiedenis dat Luther, die zijn kerkhervorming doorvoerde om aan de uitwassen van het katholicisme een halt toe te roepen en die een tegenstander was van het zingen of dramatiseren van het passieverhaal, beschouwd kan worden als geestelijk vader van de kerkelijke richting waarin de ge-
3 zongen passie tot grote bloei kwam. Met

Bach bereikte de Passion haar hoogtepunt, maar reeds enkele generaties daarvoor werden door **Heinrich Schütz** de eerste vastberaden schreden op het pad van het gezongen lijdensverhaal gezet.

Ondanks katholieke Italiaanse invloeden kan Schütz beschouwd worden als een door en door lutheraanse Duitse componist, die in zijn lange muzikale loopbaan (hij werd 87 jaar oud en bleef tot op hoge leeftijd componeren) vooral geestelijke muziek het licht deed zien. In dit programma brengt het **Alkmaars Cantate Koor** uit zijn *Geistliche Chormusik* uit 1648 het motet *Verleih uns Frieden Genädiglich*. Dit stuk, waaruit door zijn intensiteit zowel ontreddering, berusting als hoop spreekt, markeert het einde van de

dertigjarige oorlog die Duitsland verwoestte.

De *Johannes-Passion*, die Schütz in 1666 op tachtigjarige leeftijd componeerde, is in zijn responsoriale vorm een doorontwikkeling van de monodische passie zoals die tot in de vijftiende eeuw werd uitgevoerd. De teksten van de evangelist, van Christus en andere personen zijn nog monofoon gezet, maar de turbae (de muzikale interventies van volk, hogepriesters en soldaten) zijn vierstemmig polyfoon. Een polyfone Eingang (*Das Leiden unsers Herren Jesu Christi*) en Beschluß zijn toegevoegd. De passie wordt a capella door het **Alkmaars Cantate Koor** uitgevoerd, waarbij leden van de **Capilla del Palacio** de solistenrollen voor hun rekening nemen.

Tegenover deze lutherse vorm van de passie plaatsen we in dit dubbelconcert het werk van de Bask **Juan de Anchieta**, die een eeuw eerder in Spanje verbleef aan het hof van de Reyes Católicos, de katholieke koningen Ferdinand en Isabella die de Moren uit Spanje verdreven. Van zijn hand brengt de **Capilla del Palacio** een aantal passiemotetten uit het *Cancionero de Segovia* van omstreeks 1500. In de Spaanse traditie, waar de mystiek van het lijden overheerst, is de vertelling ondergeschikt aan de symboliek van de attributen van het lijden. Het kruis wordt hierbij in al zijn wreedheid gepositioneerd als symbool van hoop, maar ook spijkers, doornenkroon en azijn vinden hun mystieke transcendentie. Hoe dan ook leidt het lijden tot verlossing.

Capilla del Palacio

De **CAPILLA DEL PALACIO** is opgericht door Adrián Rodríguez Van der Spoel om een impuls te geven aan de authentieke uitvoering van oude (polyfone) Spaanse muziek. De Capilla bestaat uit acht klassiek geschoolde zangers die voor het merendeel van Spaanstalige afkomst zijn. Om de kern van de muziek zo dicht mogelijk te benaderen en de authenticiteit van de muzikale uitvoering te bevorderen wordt gezongen in oorspronkelijke notatie.

De componisten

JUAN DE ANCHIETA werd in 1462 in Azpeitia (Spanje) geboren. Hij was één van de belangrijkste Spaanse componisten van zijn tijd. Hij diende aan de hoven van Castilië en Aragón. In 1489 werd hij benoemd aan de kapel van Isabella van Castilië en in 1495 werd hij kapelmeester in het nieuwe huis van Don Juan. Waarschijnlijk heeft hij ook de Nederlanden bezocht. Vele motetten en enkele missen van zijn hand zijn bewaard gebleven. In 1519 gaf hij zijn hofpositie op en werd monnik in Azpeitia. In 1523 stierf hij daar op 73-jarige leeftijd.

LOPE DE BAENA werd rond 1460 in Spanje geboren. Hij trad in 1478 in dienst bij Ferdinand II van Aragón als zanger en componist. In 1493 werd hij vihuelaspeler bij Isabella van Castilië. Hij werkte daar in 1498 samen met Rodrigo de Brihuega. Hij stierf rond 1506.

De samenstelling van Capilla del Palacio is als volgt:

tiple

LUCIANA CUETO – LUCIANA MANCINI

altus

INDRA KNEEPKENS – CHRISTINA GALIBERT

tenor

BRAM VERHEIJEN

ADRIÁN RODRÍGUES VAN DER SPOEL

bassus

ENRIQUE LÓPEZ – PAUL DROS

HEINRICH SCHÜTZ (1585–1672) is de belangrijkste Duitse componist van de eerste helft van de 17^e eeuw. Om zijn mooie sopraanstem werd hij koorknaap aan het internaat 'Mauritanum' te Kassel. Daarna ging hij rechten studeren om regeringsambtenaar te worden. Slechts met moeite liet hij zich door landgraaf Maurits van Hessen overreden een beurs van deze vorst te aanvaarden om in 1609 naar Venetië te gaan voor de opleiding tot beroepsmusicus. Daar werkte hij bij Giovanni Gabrieli. In 1612, na de dood van deze componist, bij wie hij drie jaar gewerkt had, zette hij te Leipzig zijn studie in de rechten voort. Daarna werd hij hoforgaanist te Kassel. In 1614 'leende' zijn broodheer hem uit aan Johann Georg I van Saksen en na enige jaren van onderhandelen tussen beide vorsten werd Schütz in 1617 vaste hofkapelmeester te Dresden. In 1628 gaf de keurvorst van Saksen Schütz

na de nodige overreding toestemming om Venetië opnieuw te bezoeken, ditmaal om ervaring op te doen met de nieuwe operastijl van Monteverdi, die in die tijd even vaak in als buiten de kerk beluisterd kon worden. Zo gebeurde het dat een protestant, die in dienst stond van een protestants hof, minstens vijf jaar lang onder rooms-katholieke musici studeerde, en van hen de laatste mode overnam om die op overtuigende en briljante wijze te benutten voor zijn eigen christelijke muziek.

Het enthousiasme dat Schütz aan de dag legde voor de nieuwe Italiaanse muziekstijlen, stelde hem in staat de mooiste muziek van die eeuw te creëren. De teksten van zijn muziek die we tegenwoordig kennen, zijn overigens vrijwel alle gebaseerd op de Bijbel. Hij lijkt er weinig belangstelling voor gehad te hebben instrumentale muziek te schrijven. Hij lijkt veeleer gedreven te zijn door het verlangen de Bijbel tot leven te brengen.

Na zijn eerste bezoek aan Italië schreef hij de Psalmen van David, waarin hij alle spectaculaire technieken van zijn leermeester Gabrieli benut (voor sommige zijn wel vier verschillende koren nodig). Een tweede serie psalmen, uitgebracht voor zijn tweede bezoek aan Italië, is veel eenvoudiger van zetting. Naast de psalmenserie schreef hij vele motetten, en vele

op de bijbel gebaseerde stukken, zoals het Opstandingsverhaal, Kerstatorium en tenslotte drie versies van het lijdensverhaal, resp. naar Lukas, Johannes en Mattheüs.

De gevarieerde benadering in deze drama's biedt een klassiek voorbeeld voor componisten die bijbelse teksten op muziek willen zetten. In het Opstandingsverhaal wordt het verhaal verteld door een evangelist, wiens zang wordt omlijst door de muziek van vier violen. Tegen de gewoonte in worden figuren als Maria en Jezus door duo's in harmonie gezongen.

Bij het Kerstatorium worden instrumenten gebruikt om het karakter van de figuren kracht bij te zetten. Zo wordt Herodes begeleid door clarini en de schriftgeleerden door trombones.

In volledig contrast hiermee bevatten de toonzettingen van de Passie geen enkel instrument, maar vormen een terugkeer naar de sobere zestiende eeuw; de evangelist en de figuren van het verhaal zingen alleen, niet gesteund door enige vorm van harmonie. Maar het gehele koor heeft de rol van de volksmenigte, met korte maar snijdende uitroepen. Kenmerkend voor Schütz is verder dat hij geen commentaren of uitwerkingen toevoegt in de vorm van koralen. In deze werken dringt hij door tot het hart van het christelijk geloof, eenvoudig door zich tot de Bijbel te wenden. ✠

DEEL I

Cancionero de segovia /cancionero de palacio

Kyrie eleison, qui passurus

Kyrie eleison qui passurus.

Advenisti propter nos

qui expansis in cruce manibus,

traxisti omnia ad te secula

qui propheticè promisisti:

ero mors tua, mors.

Heer ontferm U over ons, U die lijden

Die voor ons bent gekomen omwille van ons, zijt

U die, met wiens handen uitgestrekt op het kruis, gesterkt zijn,

de hele wereld naar U toe getrokken heeft,

U die op profetische wijze heeft voorspeld belooft::

dood, ik zal jouw dood zijn!

Kyrie eleison, qui expansis

Kyrie eleison,

qui expansis in cruce manibus,

traxisti omnia ad te secula.

Heer, ontferm U over ons.

U die, met wiens handen uitgestrekt op het kruis, gesterkt zijn,

de hele wereld naar U toe getrokken heeft,

A, la mia gran pena forte

A, la mia gran pena forte,

dolorosa, afficta en rea!

Diviserunt vestem meam

et super eam miserunt sortem.

Ach, mijn grote krachtige marteling,

pijnlijk, bedroeft en kwaadardig!

Zij hebben mijn kleding in stukken verdeeld

en tussen hen verloot.

Rex Herodes et Pilatus

contra me sunt facti amici.

Mei coniuncti et parentati

facti sunt mihi inimici.

Koning Herodes en Pilatus

zijn vrienden geworden tegen mij.

Mijn familie en geliefden,

zijn nu mijn vijanden geworden.

Jeremia propheta dixit:

‘Tristis anima mea.’

Diviserunt vestem meam

et super eam miserunt sortem.

Jeremia de profet zei:

“Bedroefd is mijn ziel”.

Zij hebben mijn kleding in stukken verdeeld

en tussen hen verloot.

Moro yo pensando en questo,
dies mei declinaverunt,
que me ferunt como a Cristo,
que per numis vendiderunt.

*Ik sterfen denk in dit,
mijn dagen zijn geteld,
als Christus hebben ze mij behandeld:
die ze voor een paar munten verkocht
hebben.*

Manus et pedes fixerunt,
dirumperunt ossa mea,
Diviserunt vestem meam
et super eam miserunt sortem.

*Handen en voeten hebben ze gebonden,
mijn botten hebben ze gebroken,
Zij hebben mijn kleding in stukken
verdeeld
en tussen hen verloot.*

“Crucifixe, crucifixe,”
clamant omnes una voce,
“que cossí vole la lage
que sea morto i posto in cruce”.

*“Kruisig hem, Kruisig hem!”
roepen zij eenstemmig,
“want de wet wil dat hij gedood wordt
en aan het kruis geslagen”*

Ad adiuvandum no cal cluche,
iam consumpta est caro mea.
Diviserunt vestem meam
et super eam miserunt sortem.

*Helpen werkt niet meer
want mijn vlees is al verteerd.
Zij hebben mijn kleding in stukken
verdeeld
en daarover het lot geworpen.*

O crux ave, spes unica

O Crux ave, spes unica,
hoc passionis tempore
auge piis justitiam,
reisque dona veniam.

*Gegroet kruis, enige hoop,
in deze tijd van lijden,
vermeerder voor vromen de gerechtig-
heid
en geef vergeving aan wie schuldig zijn.*

In passionem Domini

In passione Domini
qua datur salus hominum,
ut sit nostrum refrigerium
et cordis desiderium,
portemus in memoriam
penas opprobria:

*Opdat in het lijden van de Heer,
waarvoor het heil der mensen wordt
gegeven,
onze verwikking is
en ons hartsverlangen,
laten wij in herinnering dragen
zijn straffen, zijn smaad:*

Christi coronam spineam,
crucem, clavos et lanceam,
plagas sacratissimas
omni laude dignissimas
acetum, fel, arumdinem,
mortis amaritudinem.

*de doornenkroon van Christus,
het kruis, de nagels en de lans,
de zeer heilige wonden,
alle lof ten zeerste waardig,
de azijn, de gal, het riet,
de bitterheid van de dood.*

DEEL II

En Avila

En Avila, mis ojos,
dentro en Ávila.
En Ávila del rio
mataron a mi amigo.
Dentro en Ávila.

*In Ávila, mijn ogen,
midden in Ávila.
In Ávila aan de rivier,
doodden zij mijn vriend.
Midden in Ávila.*

Rogad

Rogad, vos Virgen, rogad
a Jhesús del çielo, reyna
por las pazes d'este suelo.
Vos naçistes escogida,
vos sois Virgen, vos sais Madre.
Vuestro Hijo y nuestro Padre
nos dé paz en este vida.
Rogad vos, esclare cida,
a Jhesús Reina del çielo,
por las pazes d'este suelo.

*Smeekt, gij, Maagd,
smeekt Jezus in de Hemel,
voor vrede op deze aarde.
Gij werd geboren en verkozen,
gij zijt Maagd, gij zijt Moeder.
Laat uw Kind en onze Vader
ons vrede in dit leven geven.
Smeekt, gij, onbevleete,
tot Jezus, Hemelse Koningin,
voor de vrede op deze aarde.*

Verleih Uns Frieden Genädiglich

Verleih uns Frieden Genädiglich,
Herr Gott, zu unsern Zeiten,
es ist doch ja kein ander nicht,
der für uns könnte streiten,
denn du, unser Gott, alleine.

*Schenk ons genadig vrede,
Heer God, in onze tijd.
Er is toch niemand anders
die voor ons kan strijden,
dan alleen U, onze God.*

Johannes passion

Historia des Leidens und Sterbens unsers Herrn und Heilandes Jesu Christi nach dem Evangelisten St. Johannes.

EINGANG

Das Leiden unsers Herren Jesu Christi, wie uns das beschreibet der heilige Evangeliste Johannes.

EVANGELIST

Da Jesus solches geredet hatte, ging er hinaus mit seinen Jüngern über den Bach Kidron, da war ein Garte, darein ging Jesus und seine Jünger.

Judas aber, der ihn verriet, wußte den Ort auch, denn Jesus versammelte sich oft daselbst mit seinen Jüngern.

Da nun Judas zu sich genommen hatte die Schare, und der Hohenpriester und Pharisäer Diener, kömmt er dahin mit Fackeln, Lampen und mit Waffen.

Als nun Jesus wußte alles, was ihm begegnen sollte, ging er hinaus und sprach zu ihnen:

JESUS

Wen suchet Ihr?

EVANGELIST

Sie antworteten ihm:

DIE JUDEN

Jesum von Nazareth.

EVANGELIST

Jesus spricht zu Ihnen:

JESUS

Ich bins.

EVANGELIST

Judas aber, der ihn verriet, stund auch bei ihnen.

Geschiedenis van het lijden en sterven van onze Heer en Heiland Jezus Christus volgens de evangelist St. Johannes.

Het lijden van onze Here Jezus Christus, zoals dat beschreven is door de heilige evangelist Johannes.

1 Jezus, dit gezegd hebbende, ging uit met Zijn discipelen over de beek Kedron, waar een hof was, in welken Hij ging, en Zijn discipelen.

2 En Judas, die Hem verried, wist ook die plaats, dewijl Jezus aldaar dikwijls vergaderd was geweest met Zijn discipelen.

3 Judas dan, genomen hebbende de bende [krijgsknechten] en [enige] dienaars van de overpriesters en Farizeen, kwam aldaar met lantaarnen, en fakkelen, en wapenen.

4 Jezus dan, wetende alles, wat over Hem komen zou, ging uit, en zeide tot hen:

Wien zoekt gij?

5 Zij antwoordden Hem:

Jezus den Nazarener.

Jezus zeide tot hen:

Ik ben het.

En Judas, die Hem verried, stond ook bij io hen.

Als nun Jesus zu ihnen sprach: Ich bins, wichen sie zurücke und fielen zu Boden.

Da fraget er sie abermal:

JESUS

Wen suchet Ihr?

EVANGELIST

Sie aber sprachen:

DIE JUDEN

Jesum von Nazareth.

EVANGELIST

Jesus antwortet:

JESUS

Ich hab es euch gesagt, daß ichs sei, suchet ihr denn mich, so lasset diese gehen.

EVANGELIST

Auf daß das Wort erfüllet würde, welches er saget: Ich habe der keinen verloren, die du mir gegeben hast.

Da hatte Simon Petrus ein Schwert und zog es aus und schlug nach des Hohenpriesters Knecht und hieb ihm sein recht Ohr ab, und der Knecht hieß Malchus.

Da sprach Jesus zu Petro:

JESUS

Stecke dein Schwert in die Scheide. Soll ich den Kelch nicht trinken, den mir mein Vater gegeben hat?

EVANGELIST

Die Schar aber und der Oberhauptmann und die Diener der Juden nahmen Jesum und bunden ihn und führeten ihn aufs erste zu Hannas, der war Caiphas Schwäher, welcher des Jahres Hohenpriester war.

Es war aber Caiphas, der den Juden riet, es wäre gut, daß ein Mensch umbracht würde für das Volk.

6 Als Hij dan tot hen zeide: Ik ben het; gingen zij achterwaarts, en vielen ter aarde.

7 Hij vraagde hun dan wederom:

Wien zoekt gij?

En zij zeiden:

Jezus den Nazarener.

8 Jezus antwoordde:

Ik heb u gezegd, dat Ik het ben. Indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen beengaan.

9 Opdat het woord vervuld zou worden, dat Hij gezegd had: Uit degenen, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik niemand verloren.

10 Simon Petrus dan, hebbende een zwaard, trok hetzelfde [uit], en sloeg des hogepriesters dienstknecht, en hieuw zijn rechteroor af. En de naam van den dienstknecht was Malchus.

11 Jezus dan zeide tot Petrus:

Steek uw zwaard in de schede. Den drinkbeker, dien Mij de Vader gegeven heeft, zal Ik dien niet drinken?

12 De bende dan, en de overste over duizend, en de dienaars der Joden namen Jezus gezamenlijk, en bonden Hem;

13 En leidden Hem henen, eerst tot Annas; want hij was de vrouws vader van Kajafas, welke deszelven jaars hogepriester was.

14 Kajafas nu was degene, die den Joden geraden had, dat het nut was, dat een Mens

11 voor het volk stierve.

Simon Petrus aber folgete Jesu nach und ein ander Jünger. Derselbige Jünger war dem Hohenpriester bekannt und ging mit Jesu hinein in des Hohenpriesters Palast.

Petrus aber stund draußen für der Thür. Da ging der andere Jünger, der dem Hohenpriester bekannt war, hinaus und redet mit der Türhüterin und führt Petrum hinein.

Da sprach die Magd, die Türhüterin, zu Petro:

DIE MAGD

Bist du nicht auch dieses Menschen Jünger einer?

EVANGELIST

Er aber sprach:

PETRUS

Ich bins nicht.

EVANGELIST

Es stunden aber die Knechte und Diener und hatten ein Kohlf Feuer gemacht, denn es war kalt, und wärmten sich. Petrus aber stund auch bei ihnen und wärmte sich.

Aber der Hohepriester fragete Jesum um seine Jünger und um seine Lehre.

Jesus aber antwortet ihm:

JESUS

Ich habe frei öffentlich geredet für der Welt, ich habe allezeit gelehret in der Schule und in dem Tempel, da alle Juden zusammenkommen, und habe nichts im Verborgenen geredet;

was fragst du mich darum, frage die darum, die gehöret haben, was ich zu ihnen geredet habe. Siehe, dieselbigen wissen, was ich gesaget habe.

15 En Simon Petrus volgde Jezus, en een ander discipel. Deze discipel nu was den hogepriester bekend, en ging met Jezus in des hogepriesters zaal.

16 En Petrus stond buiten aan de deur. De andere discipel dan, die den hogepriester bekend was, ging uit, en sprak met de deurwaarder, en bracht Petrus in.

17 De dienstmaagd dan, die de deurwaarder was, zeide tot Petrus:

Zijt ook gij niet uit de discipelen van dezen Mens?

Hij zeide:

Ik ben niet.

18 En de dienstknechten en de dienaars stonden, hebbende een kolenvuur gemaakt, omdat het koud was, en warmden zich. Petrus stond bij hen, en warmde zich.

19 De hogepriester dan vraagde Jezus van Zijn discipelen, en van Zijn leer.

20 Jezus antwoordde hem:

Ik heb vrijuit gesproken tot de wereld; Ik heb allen tijd geleerd in de synagoge en in den tempel, waar de Joden van alle plaatsen samenkomen; en in het verborgen heb Ik niets gesproken.

21 Wat ondervraagt gij Mij? Ondervraag degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; zie, dezen weten, wat Ik

12 *gezegd heb.*

EVANGELIST

Als er aber solches redete, gab der Diener einer, die dabei stunden, Jesu einen Backenstreich und sprach:

DER KNECHT

Solltest du dem Hohenpriester also antworten?

EVANGELIST

Jesus sprach:

JESUS

Habe ich übel geredt, so beweise es, daß es böse sei, habe ich aber recht geredt, was schlägest du mich?

EVANGELIST

Und Hannas sandte ihn gebunden zu dem Hohenpriester Caiphas.

Simon Petrus aber stund und wärmte sich. Da sprachen sie zu ihm:

DIE JUDEN

Bist du nicht seiner Jünger einer?

EVANGELIST

Er verleugnete aber und sprach:

PETRUS

Ich bins nicht.

EVANGELIST

Spricht des Hohenpriesters Knecht einer, ein Gefreundter des, dem Petrus das Ohr abgehauen hatte:

DER KNECHT

Sahe ich dich nicht im Garten bei ihm?

EVANGELIST

Da verleugnet Petrus abermal, und alsobald krähet der Hahn.

Da führeten sie Jesum von Caipha für das Richthaus und es war früh, und sie gingen nicht in das Richthaus, auf daß sie nicht unrein würden, sonder Ostern essen möchten.

22 En als Hij dit zeide, gaf een van de dienaren, die daarbij stond, Jezus een kinnebakslag, zeggende:

Antwoordt Gij also den hogepriester?

23 Jezus antwoordde hem:

Indien Ik kwalijk gesproken heb, betuig van het kwade; en indien wel, waarom slaat gij Mij?

24 (Annas dan had Hem gebonden gezonden tot Kajafas, den hogepriester.)

25 En Simon Petrus stond en warmde zich. Zij zeiden dan tot hem:

Zijt gij ook niet uit Zijn discipelen?

Hij loochende het, en zeide:

Ik ben niet.

26 Een van de dienstknechten des hogepriesters, die maagschap was van dengene, dien Petrus het oor afgehouden had, zeide:

Heb ik u niet gezien in den hof met Hem?

27 Petrus dan loochende het wederom. En terstond kraaide de haan.

28 Zij dan leidden Jezus van Kajafas in het rechthuis. En het was 's morgens vroeg; en zij gingen niet in het rechthuis, opdat zij niet verontreinigd zouden worden, maar

13 *opdat zij het pascha eten mochten.*

Da ging Pilatus zu ihnen heraus und sprach:

PILATUS

Was bringet ihr für Klage wider diesen Menschen?

EVANGELIST

Sie antworteten und sprachen zu ihm:

DIE JUDEN

Wäre dieser nicht ein Übeltäter, wir hätten dir ihn nicht überantwortet.

EVANGELIST

Da sprach Pilatus zu ihnen:

PILATUS

So nehmet ihr ihn hin und richtet ihn nach eurem Gesetze.

EVANGELIST

Da sprachen die Juden zu ihm:

DIE JUDEN

Wir dürfen niemand töten.

EVANGELIST

Auf daß erfüllet würde das Wort Jesu, welches er saget, da er deutet, welches Todes er sterben würde.

Da ging Pilatus wieder hinein in das Richthaus und rief Jesu und sprach zu ihm:

PILATUS

Bist du der Juden König?

EVANGELIST

Jesus antwortet:

JESUS

Redest du das von dir selbst, oder haben dir es andere von mir gesaget?

EVANGELIST

Pilatus antwortet:

PILATUS

Bin ich ein Jude? Dein Volk und die

29 Pilatus dan ging tot hen uit, en zeide:

Wat beschuldiging brengt gij tegen dezen Mens?

30 Zij antwoordden en zeiden tot hem:

Indien Deze geen kwaaddoener ware, zo zouden wij Hem u niet overgeleverd hebben.

31 Pilatus dan zeide tot hen:

Neemt gij Hem, en oordeelt Hem naar uw wet.

De Joden dan zeiden tot hem:

Het is ons niet geoorloofd iemand te doden.

32 Opdat het woord van Jezus vervuld wierd, dat Hij gezegd had, betekende, hoedanigen dood Hij sterven zoude.

33 Pilatus dan ging wederom in het rechthuis, en riep Jezus, en zeide tot Hem:

Zijt Gij de Koning der Joden?

34 Jezus antwoordde hem:

Zegt gij dit van uzelfen, of hebben het u anderen van Mij gezegd?

35 Pilatus antwoordde:

14 *Ben ik een Jood? Uw volk en de overpries-*

Hohenpriester haben dich mir überantwortet; was hast du getan?

EVANGELIST

Jesus antwortet:

JESUS

Mein Reich ist nicht von dieser Welt. Wäre mein Reich von dieser Welt, meine Diener würden drob kämpfen, daß ich den Juden nicht überantwortet würde. Aber nun ist mein Reich nicht von dannen.

EVANGELIST

Da sprach Pilatus zu ihm:

PILATUS

So bist du dennoch ein König?

EVANGELIST

Jesus antwortet:

JESUS

Du sagest es, ich bin ein König, ich bin dazu geboren und in die Welt kommen, daß ich die Wahrheit zeugen soll. Wer aus der Wahrheit ist, der höret meine Stimme.

EVANGELIST

Spricht Pilatus zu ihm:

PILATUS

Was ist Wahrheit?

EVANGELIST

Und da er das gesaget, ging er wieder hinaus zu den Juden und spricht zu ihnen:

PILATUS

Ich finde keine Schuld an ihm. Ihr habet aber eine Gewohnheit, daß ich euch einen auf Ostern losgebe, wollet ihr nun, daß ich euch der Juden König losgebe?

EVANGELIST

Da schrieen sie wieder allesamt und sprachen:

ters hebben U aan mij overgeleverd; wat hebt Gij gedaan?

36 Jezus antwoordde:

Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld. Indien Mijn Koninkrijk van deze wereld ware, zo zouden Mijn dienaren gestreden hebben, opdat Ik den Joden niet ware overgeleverd; maar nu is Mijn Koninkrijk niet van hier.

37 Pilatus dan zeide tot Hem:

Zijt Gij dan een Koning?

Jezus antwoordde:

Gij zegt, dat Ik een Koning ben. Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik der waarheid getuigenis geven zou. Een iegelijk, die uit de waarheid is, hoort Mijn stem.

38 Pilatus zeide tot Hem:

Wat is waarheid?

En als hij dat gezegd had, ging hij wederom uit tot de Joden, en zeide tot hen: Ik vind geen schuld in Hem.

39 Doch gij hebt een gewoonte, dat ik u op het pascha een loslate. Wilt gij dan, dat ik u den Koning der Joden loslate?

40 Zij dan riepen allen wederom, zeggende:

15

DIE GANZE SCHAR

Nicht diesen, sondern Barrabam!

EVANGELIST

Barrabas aber war ein Mörder.
Da nahm Pilatus Jesum und geißelte ihn.
Und die Kriegesknechte flochten eine Krone von Dornen und setzten sie auf sein Haupt und legten ihm ein Purpurkleid an und sprachen:

DIE KRIEGSKNECHTE

Sei gegrüßet, lieber Judenkönig, sei gegrüßet.

EVANGELIST

Und gaben ihm Backenstreiche.
Da ging Pilatus wieder heraus und sprach zu ihnen:

PILATUS

Sehet, ich führe ihn heraus zu euch, daß ihr erkennet daß ich keine Schuld an ihm finde.

EVANGELIST

Also ging Jesus heraus und trug eine Dornenkrone und Purpurkleid, und er spricht zu ihnen:

PILATUS

Sehet, welch ein Mensch!

EVANGELIST

Da ihn die Hohenpriester und die Diener sahen, schrien sie und sprachen:

DER GANZE HAUFE

Kreuzige ihn.

EVANGELIST

Pilatus spricht zu ihnen:

PILATUS

Nehmet ihr ihn hin und kreuziget ihn, denn ich finde keine Schuld an ihm.

EVANGELIST

Niet Dezen, maar Bar-abbas!

En Bar-abbas was een moordenaar.

1 Toen nam Pilatus dan Jezus, en geselde [Hem].

2 En de krijgsknechten, een kroon van doornen gevlochten hebbende, zetten [die] op Zijn hoofd, en wierpen Hem een purperen kleed om;

3 En zeiden:

Wees gegroet, Gij Koning der Joden!

En zij gaven Hem kinnebakslagen.

4 Pilatus dan kwam wederom uit, en zeide tot hen:

Ziet, ik breng Hem tot ulieden uit, opdat gij wetet, dat ik in Hem geen schuld vinde.

5 Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon, en het purperen kleed. En [Pilatus] zeide tot hen:

Ziet, de Mens!

6 Als Hem dan de overpriesters en de dienaars zagen, riepen zij, zeggende:

Kruis [Hem], kruis [Hem]!

Pilatus zeide tot hen:

Neemt gijlieden Hem en kruist [Hem]; want ik vind in Hem geen schuld.

Die Juden antworteten ihm:

DIE JUDEN

Wir haben ein Gesetze, und nach dem Gesetze soll er sterben, denn er hat sich selbst zu Gottes Sohn gemacht.

EVANGELIST

Da Pilatus das Wort hörete, fürchtet er sich noch mehr und ging wieder hinein in das Richthaus und spricht zu Jesu:

PILATUS

Von wannen bist du?

EVANGELIST

Aber Jesus gab ihm keine Antwort. Da sprach Pilatus zu ihm:

PILATUS

Redest du nicht mit mir, weißt du nicht, daß ich Macht habe, dich zu kreuzigen, und Macht habe, dich los zu geben?

EVANGELIST

Jesus antwortet:

JESUS

Du hättest keine Macht über mich, wenn sie dir nicht wäre von oben herab gegeben, darum, der mich dir überantwortet hat, der hat es größere Sünde.

EVANGELIST

Von dem an trachtete Pilatus, wie er ihn losließe. Die Juden aber schrieten und sprachen:

DIE JUDEN

Lässest du diesen los, so bist du des Kaisers Freund nicht, denn wer sich zum Könige machet, der ist wider den Kaiser.

EVANGELIST

Da Pilatus das Wort hörete, führete er Jesum heraus und satzte sich auf den Richtstuhl, an die Stätte, die da heißet Hochpflaster, auf Ebräisch aber Gabbatha **17** in het Hebreuws Gabbatha.

7 De Joden antwoordden hem:

Wij hebben een wet, en naar onze wet moet Hij sterven, want Hij heeft Zichzelven Gods Zoon gemaakt.

8 Toen Pilatus dan dit woord hoorde, werd hij meer bevreesd;

9 En ging wederom in het rechthuis, en zeide tot Jezus:

Van waar zijt Gij?

Maar Jezus gaf hem geen antwoord.

10 Pilatus dan zeide tot Hem:

Spreekt Gij tot mij niet? Weet Gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen, en macht heb U los te laten?

11 Jezus antwoordde:

Gij zoudt geen macht hebben tegen Mij, indien het u niet van boven gegeven ware; daarom die Mij aan u heeft overgeleverd, heeft groter zonde.

12 Van toen af zocht Pilatus Hem los te laten; maar de Joden riepen, zeggende:

Indien gij Dezen loslaat, zo zijt gij des keizers vriend niet; een iegelijk, die zichzelven koning maakt, wederspreekt den keizer.

13 Als Pilatus dan dit woord hoorde, bracht hij Jezus uit, en zat neder op den rechterstoel, in de plaats, genaamd Lithostrotos, en

Es war aber der Rüsttag in Ostern und die sechste Stunde, und er spricht zu den Juden:

PILATUS

Sehet, das ist euer König.

EVANGELIST

Sie schriehen aber:

DIE JUDEN

Weg, weg mit dem, kreuzige ihn.

EVANGELIST

Spricht Pilatus zu ihnen:

PILATUS

Soll ich euren König kreuzigen?

EVANGELIST

Die Hohenpriester antworteten:

DIE HOHENPRIESTER

Wir haben keinen König, denn den Kaiser.

EVANGELIST

Da überantwortet er ihnen, daß er gekreuziget würde. Sie nahmen aber Jesum und führten ihn hin, und er trug sein Kreuze und ging hinaus zu der Stätte, die da heißet Schädelstätt, welche heißet auf Ebräisch Golgatha.

Allda kreuzigten sie ihn, und mit ihm zweene andere zu beiden Seiten, Jesum aber mitten inne. Pilatus aber schrieb eine Überschrift und satzte sie auf das Kreuze, und es war geschrieben: Jesus von Nazareth, der Juden König.

Diese Überschrift lasen viel Juden, denn die Stätte war nahe bei der Stadt, da Jesus gekreuziget ist, und es war geschrieben auf ebräische, griechische und lateinische Sprache.

14 En het was de voorbereiding van het pascha, en omtrent de zesde ure; en hij zeide tot de Joden:

Ziet, uw Koning!

15 Maar zij riepen:

Neem weg, neem weg, kruis Hem!

Pilatus zeide tot hen:

Zal ik uw Koning kruisigen?

De overpriesters antwoordden:

Wij hebben geen koning, dan den keizer.

16 Toen gaf hij Hem dan hun over, opdat Hij gekruist zou worden. En zij namen Jezus, en leidden [Hem] weg.

17 En Hij, dragende Zijn kruis, ging uit naar de [plaats], genaamd Hoofdschedelplaats, welke in het Hebreuws genaamd wordt Golgotha;

18 Alwaar zij Hem kruisten, en met Hem twee anderen, aan elke zijde een, en Jezus in het midden.

19 En Pilatus schreef ook een opschrift, en zette [dat] op het kruis; en er was geschreven: JESUS DE NAZARENER DE KONING DER JODEN.

20 Dit opschrift dan lasen velen van de Joden; want de plaats, waar Jezus gekruist werd, was nabij de stad; en het was geschreven in het Hebreuws, in het Grieks,

18 *[en] in het Latijn.*

Da sprachen die Hohenpriester der Juden zu Pilato:

DIE HOHENPRIESTER

Schreibe nicht: der Juden König, sondern: daß er gesagt habe: Ich bin der Juden König.

EVANGELIST

Pilatus antwortet:

PILATUS

Was ich geschrieben habe, das habe ich geschrieben.

EVANGELIST

Die Kriegesknechte aber, da sie Jesum gekreuziget hatten, nahmen sie seine Kleider und machten vier Teil, einem jeglichen Kriegesknechte ein Teil, dazu auch den Rock. Der Rock aber war ungenähet, von oben an gewirket durch und durch.

Da sprachen sie untereinander:

DIE KRIEGSKNECHTE

Lasset uns den nicht zuteilen, sondern darum losen, wes er sein soll.

EVANGELIST

Auf daß erfüllet würde die Schrift, die da sagt: Sie haben meine Kleider unter sich geteilet und haben über meinen Rock das Los geworfen. Solches taten die Kriegesknechte.

Es stund aber bei dem Kreuze Jesu seine Mutter und seiner Mutter Schwester, Maria, Kleophas Weib, und Maria Magdalena.

Da nun Jesus seine Mutter sahe und den Jünger dabei stehen, den er lieb hatte, spricht er zu seiner Mutter:

JESUS

Weib, siehe, das ist dein Sohn.

21 De overpriesters dan der Joden zeiden tot Pilatus:

Schrijf niet: De Koning der Joden; maar, dat Hij gezegd heeft: Ik ben de Koning der Joden.

22 Pilatus antwoordde:

Wat ik geschreven heb, [dat] heb ik geschreven.

23 De krijgsknechten dan, als zij Jezus gekruist hadden, namen Zijn klederen, (en maakten vier delen, voor elken krijgsknecht een deel) en den rok. De rok nu was zonder naad, van boven af geheel geweven.

24 Zij dan zeiden tot elkander:

Laat ons dien niet scheuren, maar laat ons daarover loten, wiens [die] zijn zal;

opdat de Schrift vervuld worde, die zegt: Zij hebben Mijn klederen onder zich verdeeld, en over Mijn kleding hebben zij het lot geworpen. Dit hebben dan de krijgsknechten gedaan.

25 En bij het kruis van Jezus stonden Zijn moeder en Zijner moeders zuster, Maria, [de vrouw] van Klopas, en Maria Magdalena.

26 Jezus nu, ziende [Zijn] moeder, en den discipel, dien Hij liefhad, daarbij staande, zeide tot Zijn moeder:

19 *Vrouw, zie, uw zoon.*

EVANGELIST

Darnach spricht er zu dem Jünger:

JESUS

Siehe, das ist deine Mutter.

EVANGELIST

Und von der Stunde an nahm sie der Jünger zu sich.

Darnach als Jesus wußte, daß schon alles vollbracht war, daß die Schrift erfüllet würde, sprach er:

JESUS

Mich dürstet.

EVANGELIST

Da stund ein Gefäße voll Essig, sie aber fülleten einen Schwamm mit dem Essige und legten ihn um einen Ysopen und hieltens ihm dar zum Munde.

Da nun Jesus den Essig genommen hatte, sprach er:

JESUS

Es ist vollbracht!

EVANGELIST

Und neiget das Haupt und verschied.

BESCHLUß

O hilf, Christe, Gottes Sohn, durch dein bitter Leiden,
daß wir dir stets untertan, all Untugend meiden,
deinen Tod und sein Ursach, fruchtbarlich bedenken,
dafür, wiewohl arm und schwach, dir Dankopfer schenken.

27 Daarna zeide Hij tot den discipel:

Zie, uw moeder.

En van die ure aan nam haar de discipel in zijn [huis].

28 Hierna Jezus, wetende, dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden, zeide:

Mij dorst.

29 Daar stond dan een vat vol ediks, en zij vulden een spons met edik, en omlegden ze met hysop, en brachten ze aan Zijn mond.

30 Toen Jezus dan den edik genomen had, zeide Hij:

Het is volbracht!

En het hoofd buigende, gaf den geest.

*O help, Christus, Zoon van God, door Uw bitter lijden,
dat wij U steeds dienstbaar zijn, alle ondeugd mijden,
Uw dood en de oorzaak daarvan, tot ons heil gedenken,
daarvoor, hoewel arm en zwak, U dankoffers brengen.*

Nederlandse tekst

Statenvertaling Johannes 18 en 19: 1-30